Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

22. února 2018 *

„Nesplnění povinnosti státem – Směrnice 91/271/EHS – Čištění městských odpadních vod – Rozsudek Soudního dvora, kterým se určuje nesplnění povinnosti – Nesplnění povinností vyplývajících z rozsudku – Článek 260 odst. 2 SFEU – Peněžité sankce – Paušální částka – Penále“

Ve věci C-328/16,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě čl. 260 odst. 2 SFEU, podaná dne 10. června 2016,

Evropská komise, zastoupená G. Zavvosem, E. Manhaevem a D. Triantafyllouem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Řecké republice, zastoupené E. Skandalou, jako zmocněnkyní, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, (zpravodaj), předseda senátu, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby a M. Vilaras, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. června 2017,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: řečtina.

Rozsudek

1 Evropská komise se svou žalobou domáhá, aby Soudní dvůr:

– určil, že Řecká republika tím, že nepřijala veškerá opatření ke splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 260 odst. 1 SFEU;

– uložil Řecké republice povinnost zaplatit Komisi penále ve výši 34 974 eur za každý den prodlení se splněním povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), ode dne vyhlášení rozsudku v této věci do dne splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385);

– uložil Řecké republice povinnost zaplatit Komisi paušální částku ve výši 3 828 eur za každý den prodlení ode dne vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), do dne, kdy bude v projednávané věci vydán rozsudek, nebo do dne splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), pokud k tomu dojde dříve, a

– uložil Řecké republice náhradu nákladů řízení.

Právní rámec

2 Podle článku 1 směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. 1991, L 135, s. 40; Zvl. vyd. 15/02, s. 26), ve znění směrnice Komise 98/15/ES ze dne 27. února 1998 (Úř. věst. 1998, L 67, s. 29; Zvl. vyd. 13/22, s. 3, dále jen „směrnice 91/271“), upravuje tato směrnice odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví. Jejím cílem je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění městských odpadních vod.

3 Článek 2 této směrnice v bodě 1 definuje „městské odpadní vody“ jako „splašky nebo směs splašků, průmyslových odpadních vod nebo dešťových vod“. Tento článek rovněž definuje v bodě 4 „aglomeraci“ jako „oblast, v níž jsou obyvatelé a popřípadě i hospodářské činnosti natolik soustředěny, že městské odpadní vody jsou shromažďovány a odváděny do městské čistírny odpadních vod nebo do společného místa vypouštění“ a v bodě 6 „populační ekvivalent (PE)“ jako „zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK5) 60 g O_2/den“. V bodě 8 uvedeného článku je „sekundární čištění“ definováno jako „čištění městských odpadních vod postupem obvykle zahrnujícím biologické čištění s dosazováním nebo jiný postup, který vyhovuje požadavkům uvedeným v tabulce 1 přílohy I“.

4 Článek 3 odst. 1 uvedené směrnice zní:

„1. Členské státy zajistí, aby byly všechny aglomerace vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod […]

Členské státy zajistí, aby aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, jejichž městské odpadní vody jsou vypouštěny do recipientů považovaných podle článku 5 za „citlivé oblasti“, byly vybaveny stokovými soustavami nejpozději do 31. prosince 1998.

Pokud není vybudování stokové soustavy vhodné buď proto, že by nepřineslo životnímu prostředí žádný užitek, nebo proto, že by si vyžádalo příliš vysoké finanční náklady, použijí se individuální nebo jiné vyhovující systémy, které zajistí stejnou úroveň ochrany životního prostředí.“

5 Obecná pravidla použitelná na městské odpadní vody jsou uvedena v článku 4 téže směrnice, který v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to nejpozději do:

– 31. prosince 2000 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15000 PE,

[…]“

6 Článek 5 odst. 1 a 2 směrnice 91/271 stanoví:

„1. Pro účely odstavce 2 vymezí členské státy do 31. prosince 1993 citlivé oblasti podle kritérií uvedených v příloze II.

2. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním do citlivých oblastí čištěny podle přísnějších požadavků, než jaké jsou popsány v článku 4, a to nejpozději do 31. prosince 1998 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE.“

Rozsudek ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385)

7 V rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), Soudní dvůr rozhodl, že Řecká republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce a čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271, tím, že nepřijala opatření nezbytná pro vybudování stokové soustavy pro městské odpadní vody z regionu Thriasio Pedio, a tím, že nepodřídila městské odpadní vody z uvedeného regionu před jejich vypouštěním do citlivé oblasti zálivu Éleusis přísnějším požadavkům na čištění, než je sekundární čištění.

Postup před zahájením soudního řízení a řízení před Soudním dvorem

8 V rámci kontroly plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), požádaly útvary Komise řecké orgány dopisem ze dne 6. srpna 2004 o informace k opatřením přijatým za účelem vyhovění tomuto rozsudku.

9 Dopisem ze dne 14. června 2005 předaly tyto orgány útvarům Komise časový harmonogram týkající se provedení prací nezbytných pro dosažení souladu s uvedeným rozsudkem. Podle tohoto časového harmonogramu měla být stoková soustava městských odpadních vod z regionu Thriasio Pedio zprovozněna dne 20. června 2009.

10 Ve výzvě dopisem ze dne 10. dubna 2006 Komise uvedla, že řecké orgány dosud nesplnily povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

11 V několika písemných odpovědích řecké orgány zdůraznily lhůtu stanovenou v rozhodnutích Komise, kterými se schvaluje spolufinancování z Fondu soudržnosti projektů pro zajištění toho, aby povinnosti vyplývající z výše uvedeného rozsudku byly splněny, tj. dne 31. prosince 2009. Konkrétně ve své odpovědi ze dne 29. června 2006 řecké orgány uvedly, že tato lhůta bude dodržena i přes zjištěná prodlení. Kromě toho řecké orgány informovaly Komisi o skutečnosti, že návrh na vydání předběžných opatření podaný proti výsledku zadávacího řízení, které v tomto kontextu zahájily, může způsobit zpoždění.

12 Řecká republika měla za to, že rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), bude vyhověno prostřednictvím provedení různých projektů:

– zřízení střediska pro čištění městských odpadních vod (dále jen „čistírna odpadních vod“);

– výstavba hlavních kanalizací pro síť městských odpadních vod (dále jen „primární síť“);

– výstavba potrubí pro síť městských odpadních vod (dále jen „sekundární síť“);

– připojení jednotlivých obytných domů a průmyslových oblastí v regionu Thriasio Pedio, konkrétně aglomerací Aspropyrgos, Élefsina, Mandra a Magoula k síti městských odpadních vod (dále jen „terciární síť“).

13 V pozdější odpovědi informovaly řecké orgány Komisi o tom, že stavební práce na primární síti pokračují se zpožděním způsobeným technickými obtížemi a stavební práce na sekundární síti se zpozdily z důvodu opravného prostředku podaného k Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada, Řecko).

14 S poukazem na řadu právních a technických obtíží, které bránily pokračování prací za účelem vyhovění rozsudku, požádaly řecké orgány o prodloužení lhůty stanovené v rozhodnutích o spolufinancování těchto prací, a připojily k této žádosti nový harmonogram pro dokončení těchto prací. Podle tohoto harmonogramu měla být výstavba primární sítě a čistírny odpadních vod dokončena 31. července 2010 a výstavba sekundární sítě 1. srpna 2010.

15 Komise zaslala Řecké republice dne 2. února 2009 odůvodněné stanovisko a dne 7. května 2010 doplňující výzvu dopisem.

16 V písemných odpovědích a na schůzkách mezi červencem 2010 a únorem 2015 informovaly řecké orgány Komisi o vývoji situace.

17 V dopise ze dne 27. listopadu 2012 řecké orgány informovaly Komisi o tom, že čistírna odpadních vod funguje v rámci experimentální fáze od 27. července 2012 a je funkční od 27. listopadu 2012. Naproti tomu sekundární a terciární sítě nebyly ještě dokončeny, ačkoliv první z nich byla prakticky dokončena, s výjimkou jedné části, která obsluhuje aglomeraci Élefsina, a sice obec Kato Élefsina.

18 Pokud jde o terciární síť, řecké orgány v období od března 2013 do srpna 2015 pravidelně informovaly Komisi o tom, že v důsledku obtíží interního rázu nedosáhla míra odvádění městských odpadních vod uspokojivé úrovně, jelikož je odváděno pouze 28 % městských odpadních vod.

19 Komise měla v okamžiku podání projednávané žaloby za to, že ačkoli uplynulo dvanáct let ode dne vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), Řecká republika tomuto rozsudku dosud plně nevyhověla.

20 Mimoto Komise od příslušných vnitrostátních orgánů neobdržela žádný harmonogram, který by byl spolehlivý a umožňoval by odhadnout den, od kterého by mohlo dojít ke skutečnému pokroku. Vedle terciární sítě nebyla dokončena ani sekundární síť, zejména pokud jde o její část obsluhující obec Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina. Podle Komise nelze archeologické nálezy uváděné Řeckou republikou kvalifikovat jako „vyšší moc“ odůvodňující takovéto zpoždění v provádění prací.

21 Komise podotýká, že kromě odpovědi řeckých orgánů ze dne 27. listopadu 2012 neobdržela žádná data, která by prokazovala, že městské odpadní vody, které byly odvedeny, byly podrobeny čištění podle požadavků přísnějších než sekundární čištění. Pro prokázání dostatečnosti čištění odpadních vod přitom řecké orgány měly prokázat řádné fungování čistírny odpadních vod po dobu dvanácti měsíců prostřednictvím odběru vzorků podle přílohy I části D směrnice 91/271, která uvádí procentní podíl

snížení BSK5 a CHSKCr splňující požadavky této směrnice z hlediska sekundárního čištění, a pokud jde o terciární čištění dostačující procentní podíl snížení dusíku podle tabulky 2 přílohy I uvedené směrnice.

22 Za těchto podmínek vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), nebylo stále vyhověno, podala projednávanou žalobu.

K nesplnění povinnosti

Argumentace účastnic řízení

23 Komise konstatuje, že Řecká republika měla přijmout nejpozději do 31. prosince 1998 opatření nezbytná k tomu, aby městské odpadní vody z regionu Thriasio Pedio byly odváděny a čištěny v souladu s čl. 3 odst. 1 druhým pododstavcem a s čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271 před vypuštěním do citlivé oblasti zálivu Éleusis.

24 V žalobní odpovědi Řecká republika tvrdí, že rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) bylo vyhověno, a žaloba Komise je tudíž neopodstatněná.

25 V tomto ohledu tento členský stát tvrdí, že k čištění městských odpadních vod v dotčeném regionu mělo dojít prostřednictvím výstavby čistírny odpadních vod, jakož i primární, sekundární a terciární sítě.

26 Pokud jde nejprve o výstavbu čistírny odpadních vod, jakož i primární a sekundární sítě, tato výstavba byla započata před podáním žaloby ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

27 V tomto ohledu řecké orgány předložily Komisi žádosti o spolufinancování těchto prací, které Komise přijala v prosinci 2004.

28 Řecká republika poukazuje na to, že reakce místních obyvatel a podání žaloby k soudu způsobily následné zpoždění při výstavbě čistírny odpadních vod.

29 Výstavba čistírny odpadních vod byla nakonec dokončena dne 7. dubna 2011 a po zkušebním období byla čistírna uvedena do provozu až od 27. listopadu 2012.

30 S cílem zajistit lepší kontrolu fungování čistírny odpadních vod byly odebírány reprezentativní vzorky v městských odpadních vodách při vstupu do této čistírny a při výstupu z ní. Získané výsledky ukazují, že tyto vody jsou čištěny podle přísnějších požadavků, než je sekundární čištění. V této souvislosti tento členský stát předkládá Soudnímu dvoru údaje ode dne 27. listopadu 2012 do dne 28. července 2016, které prokazují, že čistírna odpadních vod vyhovuje požadavkům směrnice 91/271.

31 Pokud jde dále o primární síť, Řecká republika tvrdí, že navzdory skutečnosti, že hlavní odvaděče byly postaveny, archeologické vykopávky a nálezy, jakož i různé technické problémy způsobily zpoždění při výstavbě této sítě na území aglomerace Élefsina.

32 Pokud jde mimoto o sekundární síť, Řecká republika tvrdí, že soudní řízení, technické obtíže, nepříznivé hydrogeologické podmínky, jakož i archeologické vykopávky a nálezy způsobily výrazné zpoždění při výstavbě této sítě a zabránily stavbě některých jejích částí. Z toho plyne, že sekundární síť byla plně realizována, s výjimkou části nacházející se v obci Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina, a umožňuje obsluhovat 95 % PE z regionu Thriasio Pedio.

33 Řecká republika nicméně upřesňuje, že čištění odpadních vod z obce Kato Élefsina je v současnosti zajišťováno čistírnou odpadních vod Metamorfosi, a že tedy k žádnému vypouštění nevyčištěných odpadních vod do povrchových vod nedochází.

34 Konečně nedostatečný počet připojení, vypočtených na PE, k terciární síti souvisí s tím, že náklady na připojení zatěžují vlastníky nemovitostí, se státní pomocí, přičemž hospodářská krize neumožňuje tomuto členskému státu financovat tato připojení bez účasti obyvatel. Obyvatelé přitom nejsou s to financovat uvedená připojení ke kanalizační síti.

35 Za těchto podmínek dosahuje počet připojení k terciární síti 45 % PE v regionu Thriasio Pedio.

36 Řecká republika nicméně upřesňuje, že nepřipojené městské odpadní vody z domácností jsou odváděny do systémů nádrží a septiků předtím, než jsou cisternami přepravovány do sousedních čistíren k vyčištění.

37 V replice Komise tvrdí, že – jak připustila samotná Řecká republika – sekundární a terciární síť zůstávají nedokončené.

38 Trvá tedy na svých výtkách a opakuje, že Řecká republika stále nesplnila povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

39 Tento orgán uvádí, že tento členský stát nakonec v žalobní odpovědi sdělil výsledky požadovaných vzorků. V tomto bodě Komise souhlasí, že tyto výsledky ukazují, že čistírna odpadních vod řádně funguje a všechny v současnosti odváděné městské odpadní vody jsou čištěny v souladu s požadavky směrnice 91/271.

40 Nicméně pokud jde o sekundární síť, Komise připomíná, že samotná Řecká republika uznává, že je třeba dokončit její výstavbu. Ze 198 km plánovaného potrubí bylo totiž postaveno pouze 184, neboť potrubí v obci Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina chybí.

41 Pokud jde o terciární síť, Komise na základě informací předložených Řeckou republikou v žalobní odpovědi uznává, že 45 % PE v regionu Thriasio Pedio je na tuto síť připojeno, a městské odpadní vody odváděné prostřednictvím tohoto systému jsou tudíž podrobeny adekvátnímu čištění.

42 Řecká republika nicméně neprokázala, že zbývajících 55 % PE v tomto regionu je připojeno za účelem čištění v souladu se směrnicí 91/271. Kromě údajů týkajících se čistírny odpadních vod Metamorfosi, která přijímá pouze 5 % zatížení vyjádřeného v PE, nepředkládá tento členský stát nic, co by mohlo prokázat řádné fungování, byť jen dočasné, prozatímního systému, který byl tímto členským státem zaveden.

43 Tento orgán je toho názoru, že přestože Řecká republika prokázala, že systém funguje správně, tato okolnost představuje jen polehčující okolnost, nikoli vyhovění rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

44 V duplice Řecká republika trvá na tom, že rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) bylo vyhověno, a žaloba Komise je tudíž nedůvodná.

45 Pokud jde o sekundární síť, tento členský stát připouští, že zbývá dostavět velmi malou část.

46 Pokud jde o připojení obyvatel regionu Thriasio Pedio k terciární síti, z informací poskytnutých dotčenými aglomeracemi Élefsina, Aspropyrgos, Mandra a Magoula vyplývá, že počet připojených soukromých domácností pravidelně narůstá.

47 Kromě toho, pokud jde o 49,3 % PE v regionu Thriasio Pedio, který podle tvrzení tohoto členského státu uvedeného na jednání stále není připojen ke kanalizačním sítím, odpadní vody jsou přepravovány do sousední čistírny soukromými společnostmi pomocí cisteren. Byť je vedena evidence údajů o konvojích cisteren přijíždějících do zařízení, informace o původu odpadních vod a kontaktní údaje vlastníka nejsou uchovávány, ledaže se jedná o kapalné odpady z průmyslových oblastí.

Závěry Soudního dvora

48 Za účelem určení, zda Řecká republika přijala všechna opatření nezbytná k vyhovění rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v souladu s povinností, která pro ni vyplývá z čl. 260 odst. 1 SFEU, je třeba ověřit, zda tento členský stát plně dodržel ustanovení čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce a čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271, konkrétně tím, že přijal opatření nezbytná pro vybudování stokové soustavy pro městské odpadní vody z regionu Thriasio Pedio a tím, že podřídil městské odpadní vody z uvedeného regionu před jejich vypouštěním do citlivé oblasti zálivu Éleusis přísnějším požadavkům čištění, než je sekundární čištění.

49 Pokud jde o řízení o nesplnění povinnosti podle čl. 260 odst. 2 SFEU, je třeba za datum rozhodné pro posouzení existence takového nesplnění povinnosti považovat uplynutí lhůty stanovené ve výzvě dopisem vydané na základě tohoto ustanovení (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 36).

50 Vzhledem k tomu, že Komise v projednávaném případě, jak bylo připomenuto v bodě 15 tohoto rozsudku, zaslala dne 7. května 2010 Řecké republice doplňující výzvu dopisem postupem podle čl. 260 odst. 2 SFEU, je rozhodným datem uvedeným v předchozím bodě datum uplynutí lhůty stanovené v tomto dopise, tj. 7. července 2010.

51 Je přitom nesporné, že k tomuto posledně uvedenému datu městské odpadní vody z regionu Thriasio Pedio stále nebyly odváděny a čištěny v souladu s požadavky čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce a čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271 před vypouštěním do citlivé oblasti zálivu Éleusis. Jak totiž vyplývá ze žalobní odpovědi tohoto členského státu, čistírna byla postavena po uvedeném datu, jelikož tato stavba byla ukončena až 7. dubna 2011, a čistírna byla – mimo zkušební období – v provozu až od 27. listopadu 2012.

52 V každém případě Řecká republika připouští zaprvé, že sekundární stoková soustava nebyla ještě zcela dokončena, neboť obec Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina neměla ještě k dispozici takovou soustavu, a zadruhé, že všichni obyvatelé regionu Thriasio Pedio nejsou připojeni k terciární síti.

53 Pokud jde o argumentaci Řecké republiky vycházející z obtíží, kterým musel tento členský stát čelit, aby vyhověl rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), je třeba připomenout, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora se členský stát nemůže dovolávat obtíží interního rázu, aby tím odůvodnil nesplnění povinností vyplývajících z unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. května 2017, Komise v. Spojené království, C-502/15, nezveřejněný, EU:C:2017:334, bod 48).

54 Za těchto podmínek je třeba určit, že Řecká republika tím, že nepřijala všechna opatření, která vyplývají z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 260 odst. 1 SFEU.

K peněžitým sankcím

55 Komise navrhuje, aby Řecké republice bylo uloženo zaplatit jak penále, tak paušální částku.

56 Pokud jde o výši uvedeného penále a uvedené paušální částky, Komise vychází ze svého sdělení ze dne 13. prosince 2005, nadepsaného „Použití článku [260 SFEU]“ [SEC(2005) 1658], ve znění aktualizovaném sdělením Komise C (2015/C 257/01) 6767 ze dne 6. srpna 2015, nazvaným „Aktualizace údajů pro výpočet paušálních částek a penále, které Komise navrhuje Soudnímu dvoru v rámci řízení o nesplnění povinnosti“ (dále jen „sdělení ze dne 13. prosince 2005“).

K penále

Argumentace účastnic řízení

57 V souladu s bodem 6 sdělení ze dne 13. prosince 2005 se Komise pro určení výše penále, které navrhuje Soudnímu dvoru uložit, opírá o tři hlavní kritéria, a to o závažnost porušení práva, dobu jeho trvání a nutnost zajištění odstrašujícího účinku sankce, s cílem zamezit opakování porušení práva.

58 Pokud jde o závažnost zjištěného porušování práva, Komise zdůrazňuje, že vypouštění nevyčištěných odpadních vod na povrch způsobuje znečištění, které se vyznačuje nerovnováhou kyslíku, zatímco přísun živin má nepříznivý dopad zejména na stav útvarů povrchových vod a souvisejících ekosystémů. Mimoto takové vypouštění městských odpadních vod by mohlo mít závažný dopad na veřejné zdraví.

59 Kromě toho neúplné splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), ohrožuje možnost občanů využívat dostatečně čistých útvarů povrchových vod k provozování volnočasových aktivit.

60 Pokud jde o městské odpadní vody, které byly podrobeny jen nedostatečnému čistění, Komise zdůrazňuje, že pouze sekundární čištění nepostačuje k zabránění veškerého rizika znečištění a zhoršení kvality vody a souvisejících ekosystémů, pokud recipienty byly uznány jako citlivá oblast v souladu s článkem 5 směrnice 91/271. I přes vynaložené úsilí a opatření přijatá řeckými orgány přitom není 72 % městských odpadních vod odváděno v souladu s požadavky směrnice 91/271, takže nesplnění povinnosti konstatované v tomto ohledu v rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), pokračuje i nadále.

61 Podle Komise by mohlo být úsilí vynaložené řeckými orgány, zejména od vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), považováno za polehčující okolnost. V současnosti je totiž čistírna odpadních vod v provozu, hlavní kanalizační síť byla postavena a sekundární síť, s výjimkou obce Kato Élefsina, byla realizována.

62 Komise se však domnívá, že tyto polehčující okolnosti jsou ve velké míře neutralizovány přitěžujícími okolnostmi, kterými se vyznačuje projednávaná věc. Především uplynulo víc než dvanáct let od vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385). Jinými slovy, Řecká republika měla víc než šestnáct let ode dne zahájení řízení o nesplnění povinnosti k tomu, aby dosáhla úplného souladu s požadavky směrnice 91/271. Mimoto Komise nemá k dispozici orientační harmonogram ani spolehlivé údaje, které by umožňovaly určit okamžik, kdy Řecká republika dokončí provádění všech opatření k dosažení souladu se všemi požadavky vyplývajícími z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

63 S ohledem na význam pravidel unijního práva, která jsou předmětem zjištěného nesplnění povinnosti v tomto ohledu podle rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), na dopady tohoto nesplnění povinnosti na obecné a individuální zájmy, na polehčující okolnost související s pokrokem, jehož bylo dosud dosaženo, na přitěžující okolnosti vyplývající z nejistoty ohledně data, k němuž Řecká republika dosáhne plného souladu s tímto rozsudkem, jasnosti porušených ustanovení směrnice 91/271 a opakovaného porušení práva Řeckou republikou

v souvislosti s dodržováním unijní právní úpravy v oblasti životního prostředí a rozsudků Soudního dvora, Komise proto navrhuje koeficient závažnosti 5, vypočítaný v souladu s pokyny uvedenými ve sdělení ze dne 13. prosince 2005.

64 Pokud jde o dobu trvání porušení práva, Komise připomíná, že Soudní dvůr vydal rozsudek Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) dne 24. června 2004, kdežto Komise se rozhodla podat žalobu na základě čl. 260 odst. 2 SFEU dne 19. listopadu 2015. Vzhledem k tomu, že uplynulo 137 měsíců, Komise žádá, aby byl koeficient doby trvání stanoven na 3 na stupnici od 1 do 3.

65 Co se konečně týče koeficientu platební schopnosti dotčeného členského státu, nazývaného faktor „n“, tento orgán připomíná, že sdělení ze dne 13. prosince 2005 stanoví pro Řeckou republiku tento faktor na 3,48.

66 Komise uvádí, že podle vzorce uvedeného v tomto sdělení se denní penále rovná součinu jednotné základní paušální sazby ve výši 670 eur, koeficientu závažnosti, koeficientu doby trvání a faktoru „n“. V projednávané věci navrhuje denní penále ve výši 34 974 eur.

67 Tento orgán je však toho názoru, že penále je třeba postupně snižovat podle pokroku dosaženého při plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385). Komise tedy navrhuje použít v souladu s bodem 13.2 uvedeného sdělení sestupné denní penále, jehož skutečná výše by měla být vypočítána na konci každého šestiměsíčního období snížením celkové částky týkající se takových dob v procentní výši odpovídající podílu PE, který byl uveden do souladu s rozsudkem ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), na konci příslušného období.

68 K tomuto Komise v žalobě upřesňuje, že podíl obyvatel dotyčného regionu, který neměl k dispozici systém stokových soustav a čištění městských odpadních vod v souladu s požadavky čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce a čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271, odpovídal v okamžiku podání její žaloby celkovému počtu 35 883 PE, a v replice, že tento počet činil 27 500.

69 Podle Komise je za účelem stanovení konečné částky denního penále třeba zohlednit každou jednotku PE, která byla skutečně uvedena do souladu s požadavky směrnice 91/271, a to poté, co Řecká republika předá tomuto orgánu údaje prokazující, že bylo tohoto souladu dosaženo.

70 Řecká republika tvrdí, že závažnost porušení práva, doba jeho trvání ani spolupráce a snaha, kterou prokázala v průběhu řízení, či pokrok v plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) neodůvodňují uložení penále. Řecká republika podpůrně zpochybňuje metodu výpočtu penále.

71 Tento členský stát má za to, že navržená výše penále je nepřiměřená ve vztahu k závažnosti porušení práva, jehož dopady na životní prostředí z důvodu nesplnění konkrétních povinností vyplývajících ze směrnice 91/271 nebyly správně posouzeny.

72 Řecká republika má za to, že splnila povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v tom smyslu, že realizovala stavby nezbytné k dosažení souladu s tímto rozsudkem.

73 Co se týče závažnosti a doby trvání porušení práva, návrh Komise použít koeficient 5 nepřihlíží ke skutečnosti, že uvedenému rozsudku již bylo vyhověno. Tento členský stát v této souvislosti tvrdí, že k újmě na lidském zdraví v projednávaném případě nedošlo, jelikož městské odpadní vody z domácností, které nebyly připojeny k sekundární síti, nejsou vypouštěny přímo a nekontrolovaně do vodního recipientu, nýbrž jsou odváděny do systémů nádrží a septiků před tím, než jsou cisternami přepravovány do sousedních funkčních čistíren za účelem jejich čištění. Tento koeficient závažnosti je

mimoto příliš vysoký vzhledem ke koeficientu navrženému Komisí a přijatému Soudním dvorem ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko (C-557/14, EU:C:2016:471).

74 Mimoto Komise podle Řecké republiky neopodstatněně tvrdí, že údajné neúplné splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), může ovlivnit uplatňování jiných směrnic Unie či má dopad na obecné nebo zvláštní zájmy v projednávaném případě.

75 Řecká republika rovněž zpochybňuje tvrzení Komise, podle nichž tento členský stát opakovaně porušuje právo v této konkrétní oblasti unijního práva.

76 Řecká republika podle svého názoru v projednávaném případě prokázala, že městské odpadní vody z regionu Thriasio Pedio jsou čištěny podle přísnějších požadavků, než je sekundární čištění, které umožňuje odstranění fosforu a dusíku, a dále že ta část obyvatelstva, která ještě není připojena, je v důsledku archeologických vykopávek nebo finančních obtíží obsluhována čistírnou odpadních vod Metamorfosi.

77 Vzhledem k tomu, že Řecká republika odstranila, či alespoň podstatně omezila zásah do životního prostředí vyplývající z nesplnění povinnosti konstatovaného v rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), Řecká republika navrhuje, pokud by Soudní dvůr rozhodl o uložení penále, vypočítat výši tohoto penále na základě koeficientu závažnosti sníženého na hodnotu 1.

78 Kromě toho je uvedené penále vzhledem k okolnostem případu nepřiměřené s ohledem na dobu trvání porušení práva, jakož i sníženou platební schopnost Řecké republiky z důvodu ekonomické krize, kterou tato republika prochází.

79 S přihlédnutím ke skutečnosti, že zbývá realizovat jen 5 % sekundární sítě a že Řecká republika již přijala opatření nezbytná za tímto účelem, se totiž tento členský stát domnívá, že je třeba pro účely výpočtu případného penále stanovit koeficient doby trvání na hodnotu 1.

80 Pokud jde o platební schopnost uvedeného členského státu, hrubý domácí produkt (HDP) tohoto státu klesl mezi roky 2010 a 2016 o 25,5 %.

81 Konečně, pokud by Soudní dvůr rozhodl uložit penále, Řecká republika žádá, aby byl přijat návrh Komise, který spočívá v použití sestupného penále v závislosti na stavu plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), a aby jeho výše byla vypočítána v každém pololetí.

Závěry Soudního dvora

82 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je uložení penále v zásadě odůvodněno pouze tehdy, když neplnění povinnosti spočívající v tom, že nebylo vyhověno předchozímu rozsudku, trvá až do posouzení skutkového stavu Soudním dvorem (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 61 a citovaná judikatura).

83 V této souvislosti je třeba poukázat na to, že jak vyplývá z bodů 30 a 39 tohoto rozsudku, Řecká republika sdělila v žalobní odpovědi výsledky reprezentativních vzorků odebraných v čistírně odpadních vod, které svědčí o jejím adekvátním fungování a ukazují, že v období od 27. listopadu 2012 do 28. července 2016 bylo čištění odvedených městských odpadních vod s ohledem na směrnici 91/271 účinné. V tomto ohledu Komise jak v replice, tak na jednání potvrdila, že městské odpadní vody, které jsou v současnosti odváděny, jsou skutečně čištěny v souladu s požadavky této směrnice.

84 Ačkoli je v regionu Thriasio Pedio zcela dokončena primární síť, sekundární síť dosud nebyla postavena v obci Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina, jak tvrdí Komise a jak uznává i samotná Řecká republika, a to i na jednání před Soudním dvorem. Nelze tedy mít za to, že sekundární síť v regionu Thriasio Pedio byla zcela dokončena.

85 Pokud jde ještě o připojení všech obyvatel regionu Thriasio Pedio k terciární síti, i za předpokladu, že by tvrzení uplatněné Řeckou republikou na jednání, podle kterého bylo již 50,7 % PE v tomto regionu připojeno k této síti, bylo opodstatněné, což Komise zpochybňuje, nic to nemění na tom, že 49,3 % PE uvedeného regionu dosud není k této terciární síti připojena.

86 Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že Řecká republika neprokázala, že v plném rozsahu splnila ke dni jednání před Soudním dvorem povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

87 Soudní dvůr má proto za to, že uložení povinnosti Řecké republice zaplatit penále je vhodným finančním prostředkem, který ji přiměje k přijetí nezbytných opatření k ukončení zjištěného nesplnění povinnosti a ke splnění veškerých povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

88 Nelze však *a priori* vyloučit, že povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), budou ke dni vyhlášení tohoto rozsudku v celém rozsahu splněny. Penále musí být uloženo pouze pro případ, že nesplnění povinnosti bude přetrvávat ke dni vyhlášení rozsudku v projednávané věci (obdobně viz rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 66).

89 Z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že penále musí být stanoveno na takové úrovni, která je nezbytná k tomu, aby členský stát, který nevyhověl rozsudku o nesplnění povinnosti, přesvědčila o nutnosti změnit jeho chování a ve vytýkaném neplnění povinností ustat (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 67 a citovaná judikatura).

90 Soudní dvůr musí při výkonu posuzovací pravomoci v dané oblasti stanovit penále v takové výši, která odpovídá okolnostem a je přiměřená zjištěnému nesplnění povinnosti a platební schopnosti dotyčného členského státu (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 68).

91 Soudní dvůr není vázán návrhy Komise na penále, které jsou pouze užitečným referenčním základem. Stejně tak pokyny, které jsou obsaženy ve sděleních Komise, nejsou pro Soudní dvůr závazné, ale přispívají k zajištění transparentnosti, předvídatelnosti a právní jistoty úkonů samotné Komise, když tento orgán předkládá návrhy Soudnímu dvoru. V rámci řízení podle čl. 260 odst. 2 SFEU, které se týká nesplnění povinnosti členským státem, které přetrvává bez ohledu na skutečnost, že totéž nesplnění povinnosti již bylo konstatováno v prvním rozsudku vydaném podle článku 258 SFEU, musí mít totiž Soudní dvůr možnost stanovit uložené penále ve výši a formě, které považuje za vhodné, aby přiměly tento členský stát k ukončení neplnění povinností vyplývajících z tohoto prvního rozsudku Soudního dvora (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 69).

92 Pro účely stanovení výše penále jsou základními kritérii, která musí být zohledněna k zajištění jeho donucující povahy za účelem jednotného a účinného používání unijního práva, v zásadě závažnost porušení práva, doba jeho trvání a platební schopnost dotčeného členského státu. Při používání těchto kritérií je třeba přihlédnout zvláště k dopadům nevyhovění rozsudku na soukromé a veřejné zájmy, jakož i k naléhavosti, s níž je třeba přimět dotyčný členský stát k tomu, aby dostál svým povinnostem (viz rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 70).

93 Pokud jde zaprvé o závažnost porušení práva, je třeba připomenout, že směrnice 91/271 usiluje o ochranu životního prostředí. Zejména neexistence nebo nedostatek soustav čistíren městských odpadních vod mohou poškodit životní prostředí a musí být považovány za obzvláště závažné (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 71).

94 Je třeba mimoto shledat jako přitěžující okolnost skutečnost, že k úplnému vyhovění rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), jak vyplývá z údajů Řecké republiky, dosud nedošlo, což se rovná zpoždění téměř dvaceti let, vzhledem k tomu, že povinnost zajistit soulad sekundárního čištění městských odpadních vod regionu Thriasio Pedio měla být splněna nejpozději k 31. prosinci 1998 (v tomto ohledu viz rozsudek ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko, C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385, bod 51). Soudní dvůr může tedy jen konstatovat obzvláště dlouhou dobu porušování práva, které vzhledem k výše uvedenému cíli vykazuje kromě toho zjevnou závažnost (obdobně viz rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 74).

95 Pokud jde o argument předložený Řeckou republikou, podle kterého nejsou městské odpadní vody vypouštěné obyvatelstvem regionu Thriasio Pedio, který není připojen k terciární síti, vypouštěny do životního prostředí, nýbrž jsou přepravovány do sousední čistírny odpadních vod cisternami, tento argument, který mimoto Komise zpochybňuje, nemůže obstát, jelikož Řecká republika nepředkládá důkazy, které by mohly prokázat řádné fungování takového sběrného systému.

96 Nicméně je třeba uvést, že situace v regionu Thriasio Pedio se zlepšila oproti situaci, která panovala v době zahájení řízení pro nesplnění povinnosti, které vedlo k přijetí rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385). Jelikož v té době stoková soustava pro městské odpadní vody vůbec neexistovala, ke dni posouzení skutkového stavu Soudním dvorem byla primární síť zcela dokončena, sekundární síť musí být ještě dokončena pouze v obci Kato Élefsina a připojení obyvatel regionu Thriasio Pedio k terciární síti, jak uvedla Řecká republika v procesních písemnostech, dosáhlo podílu 45 % PE v tomto regionu. V této souvislosti však nelze přijmout tvrzení tohoto členského státu o podílu ve výši 50,7 %, jak vyplývá z bodu 85 tohoto rozsudku, jelikož tento členský stát neprokázal podloženost tohoto tvrzení.

97 Je tedy nutno konstatovat, že rozsah újmy, která je ke dni vyhlášení rozsudku v projednávané věci i nadále působena na lidském zdraví a životním prostředí v důsledku vytýkaného neplnění povinností, závisí v projednávané věci do velké míry na počtu míst, kterých se toto nesplnění povinnosti týká. Tato újma je tedy méně rozsáhlá než újma, která byla způsobena na lidském zdraví a životním prostředí v důsledku původního nesplnění povinnosti určeného v rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) (obdobně viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, Komise v. Řecko, C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 56).

98 Je třeba mimoto považovat za polehčující okolnost skutečnost, jak tvrdí Řecká republika, že region Thriasio Pedio je oblastí, která skýtá značné archeologické dědictví, a že i přes archeologické vykopávky a nálezy byla sekundární síť realizována, s výjimkou části nacházející se v obci Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina.

99 Pokud jde zadruhé o dobu trvání porušení práva, je třeba připomenout, že ta musí být hodnocena s ohledem na okamžik, ke kterému Soudní dvůr posuzuje skutkový stav, a nikoliv na okamžik, kdy mu Komise věc předloží. V projednávané věci je přitom doba trvání porušení práva, a sice téměř čtrnáct let od data vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), značná (obdobně viz rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 76).

100 Ačkoli čl. 260 odst. 1 SFEU neupřesňuje lhůtu, v níž musí být rozsudku vyhověno, zájem na okamžitém a jednotném uplatňování unijního práva podle ustálené judikatury vyžaduje, aby toto plnění povinností vyplývajících z rozsudku bylo započato okamžitě a bylo završeno v co nejkratší možné době (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 77 a citovaná judikatura).

101 Zatřetí, pokud jde o platební schopnost dotčeného členského státu, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že je třeba zohlednit nedávný vývoj HDP v tomto členském státě, a to ke dni posuzování skutkového stavu Soudním dvorem (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 78). V této souvislosti je třeba zohlednit argumenty Řecké republiky, podle nichž se HDP snížil o 25,5 % mezi rokem 2010 a rokem 2016, kdy tento členský stát předložil žalobní odpověď před Soudním dvorem.

102 Komise mimoto Soudnímu dvoru navrhla, aby penále bylo postupně snižováno v závislosti na pokroku dosaženém při plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385).

103 V tomto ohledu je třeba uvést, že k zajištění úplného vyhovění rozsudku Soudního dvora je sice třeba požadovat penále v plném rozsahu až do doby, než členský stát přijme všechna nezbytná opatření k ukončení zjištěného nesplnění povinnosti, avšak v některých konkrétních případech lze uvažovat o sankci zohledňující případný pokrok členského státu při plnění jeho povinností (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, Komise v. Řecko, C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 60).

104 V projednávaném případě Komise navrhuje vzít pro výpočet výše penále v úvahu postupné snižování počtu PE, který nesplňuje požadavky směrnice 91/271, což umožní zohlednit pokrok dosažený Řeckou republikou při plnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) a zásadu proporcionality. Je důležité prostřednictvím tohoto snižování přimět Řeckou republiku nejen k tomu, aby dokončila výstavbu stokové soustavy v obci Kato Élefsina co nejdříve, nýbrž také k zajištění, že zavede stokovou soustavu v souladu s požadavky směrnice 91/271 v celém regionu Thriasio Pedio.

105 Vzhledem ke všem okolnostem projednávané věci považuje Soudní dvůr za přiměřené uložení degresivního penále ve výši 18 000 eur za den.

106 Co se týče periodicity penále, jeho degresivní složka se stanoví v souladu s návrhem Komise na pololetním základě vzhledem k tomu, že poskytnutí důkazu o souladu se směrnicí 91/271 může vyžadovat určitý čas a za účelem zohlednění pokroku případně dosaženého žalovaným členským státem. Bude tedy třeba snížit celkovou částku za každé z těchto období o procentní podíl představující poměr počtu jednotek PE, které byly v regionu Thriasio Pedio uvedeny do souladu s povinnostmi vyplývajícími z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) (obdobně viz rozsudek ze dne 15. října 2015, Komise v. Řecko, C-167/14, nezveřejněný, EU:C:2015:684, bod 66).

107 V důsledku toho považuje Soudní dvůr za vhodné při výkonu své posuzovací pravomoci stanovit pololetní penále ve výši 3 276 000 eur.

108 Z výše uvedeného vyplývá, že je třeba Řecké republice uložit povinnost zaplatit Komisi penále ve výši 3 276 000 eur za každé pololetí, v němž došlo k prodlení při provádění opatření nezbytných ke splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), a to ode dne vyhlášení tohoto rozsudku až do úplného splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), jehož skutečná částka se vypočítá na konci každého šestiměsíčního období snížením celkové částky za každé z těchto období o procentní podíl představující poměr počtu jednotek PE, které byly na konci posuzovaného období skutečně uvedeny do souladu s povinnostmi vyplývajícími z rozsudku ze dne

24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v regionu Thriasio Pedio k počtu jednotek PE, které nebyly uvedeny do souladu s povinnostmi vyplývajícími z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v tomto regionu ke dni vyhlášení tohoto rozsudku.

K paušální částce

Argumentace účastnic řízení

109 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr uložil Řecké republice povinnost zaplatit denní paušální částku ve výši 3 828 eur, vypočítanou na základě sdělení ze dne 13. prosince 2005, jejíž výše vychází ze součinu jednotné základní částky ve výši 220 eur s koeficientem závažnosti 5 a faktorem „n“ ve výši 3,48 ode dne vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), až do dne vyhlášení tohoto rozsudku anebo splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), dojde-li k tomuto splnění před vyhlášením tohoto rozsudku.

110 V projednávaném případě uplynulo 4 165 dní od vydání rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) a rozhodnutí Komise podat projednávanou žalobu na základě čl. 260 odst. 2 SFEU, a to dne 19. listopadu 2015. Celková paušální částka ke dni tohoto rozhodnutí Komise se proto rovná denní paušální částce uvedené v předchozím bodě vynásobené tímto počtem dní, tj. 15 943 620 eur, což je částka, která je vyšší než minimální paušální částka stanovená pro Řeckou republiku, která činí 1 933 000 eur.

111 V rozsahu, v němž je paušální částka vyšší než minimální paušální částka, je třeba uložit denní paušální částku ve výši 3 828 eur podle podmínek, které jsou uvedeny v bodě 110 tohoto rozsudku.

112 Řecká republika tvrdí, že splnila povinnosti vyplývající z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), jelikož práce zaměřené na zajištění splnění těchto povinností byly provedeny, a že pokud jde o stavební práce, které zbývá provést, opatření nezbytná za tímto účelem již byla přijata. Mimoto tento členský stát systematicky a loajálně spolupracoval s útvary Komise. Kromě toho neexistuje žádné riziko opakovaného neplnění povinností vzhledem k tomu, že Řecká republika odstranila, či alespoň podstatně omezila jakýkoli další zásah do životního prostředí. Tento členský stát tedy tvrdí, že uložení paušální částky není v projednávaném případě opodstatněno.

113 Nicméně pokud Soudní dvůr rozhodne uložit Řecké republice zaplacení paušální částky, tento členský stát poukazuje na to, že dnem, který je třeba vzít v úvahu jako výchozí bod pro výpočet této částky, nemůže být den vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), jelikož vzhledem k probíhajícím stavebním pracím nemohly být povinnosti vyplývající z tohoto rozsudku splněny k tomuto dni, nýbrž až po uplynutí přiměřené lhůty pro vyhovění tomuto rozsudku.

114 V každém případě je podle názoru tohoto státu na Soudním dvoru, aby posoudil, zda je s ohledem na hospodářskou „extrémně složitou“ situaci, se kterou se Řecká republika potýká, objektivně třeba uložit zaplacení takové částky tomuto členskému státu, nebo je naopak třeba od tohoto zcela upustit.

115 V každém případě Řecká republika zpochybňuje metodu výpočtu Komise. Tvrdí, že pokud by jí mělo být uloženo zaplacení denní paušální částky, ta by měla činit 765,60 eura a v případě, že by Soudní dvůr rozhodl uložit zaplacení jednorázové paušální částky, ta by měla činit 1 933 000 eur.

Závěry Soudního dvora

116 Úvodem je třeba připomenout, že Soudní dvůr je při výkonu posuzovací pravomoci, která je mu v dané oblasti svěřena, oprávněn uložit současně penále a paušální částku (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 91).

117 Uložení povinnosti zaplatit paušální částku a stanovení případné výše této částky musí v každém jednotlivém případě záviset na všech relevantních skutečnostech souvisejících jak s charakteristikami zjištěného nesplnění povinnosti, tak s přístupem členského státu, jehož se řízení zahájené na základě článku 260 SFEU týká. V této souvislosti je Soudní dvůr na základě tohoto ustanovení nadán širokou posuzovací pravomocí při rozhodování o uložení či neuložení takové sankce a při případném určení její výše (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 92).

118 Všechny právní a skutkové okolnosti, které vedly ke konstatovanému nesplnění povinnosti, zejména okolnost, že již byly vydány další rozsudky, a to kromě rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), rozsudky ze dne 7. února 2013, Komise v. Řecko (C-517/11, nezveřejněný, EU:C:2013:66), a ze dne 15. října 2015, Komise v. Řecko (C-167/14, nezveřejněný, EU:C:2015:684), kterými se určuje nesplnění povinností Řecké republiky v oblasti čištění městských odpadních vod, nasvědčují v projednávaném sporu tomu, že účinná prevence obdobného porušování unijního práva v budoucnu vyžaduje přijetí takového odrazujícího opatření, jako je uložení povinnosti zaplatit paušální částku (obdobně viz rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 93).

119 Za těchto okolností přísluší Soudnímu dvoru, aby při výkonu posuzovací pravomoci stanovil výši této paušální částky tak, aby byla jednak přizpůsobena okolnostem a jednak přiměřená porušení práva (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 94).

120 Mezi faktory, které jsou v tomto ohledu relevantní, patří zejména takové skutečnosti, jako je závažnost zjištěného porušení práva a doba, po kterou toto porušení trvalo, od vyhlášení rozsudku, kterým bylo toto porušení práva určeno (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 95).

121 Okolnosti projednávané věci, které je třeba zohlednit, vyplývají zejména z úvah obsažených v bodech 92 až 101 tohoto rozsudku, jež se týkají závažnosti a doby trvání porušení práva, jakož i platební schopnosti dotčeného členského státu.

122 Pokud jde o závažnost dotčeného porušení práva, je třeba poukázat na to, že co se týče výstavby sekundární sítě, pouze část jedné aglomerace je nadále bez takové sítě, a to obec Kato Élefsina v aglomeraci Élefsina, a co se týče podílu PE regionu Thriasio Pedio připojeného k terciární síti, ten činí 45 %. Je však třeba uvést, že v průměru po převážnou část období mezi dnem vyhlášení rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385) a vyhlášením tohoto rozsudku tento region nedisponoval ani čistírnou odpadních vod, neboť ta byla uvedena do provozu až od 27. listopadu 2012. Je tudíž třeba toto porušení práva považovat pro účely výpočtu paušální částky za vážnější než pro účely výpočtu penále.

123 Pokud jde mimoto o dobu trvání porušení práva, kromě úvah uvedených v bodech 99 a 100 tohoto rozsudku je třeba pro účely stanovení paušální částky vzít v úvahu skutečnost, že Řecká republika, přestože systematicky spolupracovala s útvary Komise, nedodržela různé lhůty, která si sama stanovila za účelem zajištění, aby čištění městských odpadních vod z celého regionu Thriasio Pedio splňovalo dané požadavky. Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru totiž vyplývá, že Komise neobdržela od tohoto členského státu žádný spolehlivý harmonogram umožňující odhadnout den, od kterého by Komise mohla konstatovat skutečný pokrok v provádění opatření nezbytných ke splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), a tedy pro účely dosažení souladu s požadavky směrnice 91/271.

124 Odůvodnění uplatňované Řeckou republikou v tomto ohledu, a sice skutečnost, že prodlení s plněním povinností vyplývajících z tohoto rozsudku bylo způsobeno obtížemi interního rázu, nelze přijmout. Jak bylo totiž připomenuto v bodě 53 tohoto rozsudku, členský stát se nemůže dovolávat obtíží interního rázu, aby tím odůvodnil nesplnění povinností vyplývajících z unijního práva, a taková argumentace tedy nemůže obstát.

125 Je tedy nutné konstatovat, že nesplnění povinnosti vytýkané Řecké republice přetrvávalo po značně dlouhou dobu.

126 Konečně, jak uvedla Komise, je třeba přihlédnout k značnému počtu rozsudků zmíněných v bodě 118 tohoto rozsudku, jimiž bylo určeno nesplnění povinností Řecké republiky v oblasti čištění městských odpadních vod. Přitom opakující se povaha porušení práva ze strany členského státu se jeví být tím spíše nepřijatelná, že se projevuje v oblasti, ve které jsou dopady na lidské zdraví a životní prostředí obzvláště významné. V tomto ohledu může časté neplnění povinností členského státu v určité oblasti nasvědčovat tomu, že účinná prevence obdobných porušování unijního práva v budoucnu vyžaduje přijetí takového odrazujícího opatření, jako je uložení povinnosti zaplatit paušální částku (rozsudek ze dne 22. června 2016, Komise v. Portugalsko, C-557/14, EU:C:2016:471, bod 99).

127 Nicméně, jak bylo uvedeno v bodě 121 tohoto rozsudku, je třeba rovněž zohlednit skutečnosti uvedené v bodech 92 až 101 tohoto rozsudku, včetně těch, které se týkají obtíží spojených s archeologickými vykopávkami a archeologickými nálezy v regionu Thriasio Pedio, jakož i vliv hospodářské krize, které čelí Řecká republika, na platební schopnost tohoto členského státu.

128 S ohledem na výše uvedené má Soudní dvůr za to, že okolnosti projednávaného případu budou spravedlivě zohledněny stanovením paušální částky, kterou musí Řecká republika uhradit, ve výši 5 000 000 eur.

129 V důsledku toho je třeba Řecké republice uložit povinnost zaplatit Komisi paušální částku ve výši 5 000 000 eur.

K nákladům řízení

130 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala po Řecké republice náhradu nákladů řízení a bylo zjištěno nesplnění povinnosti, je důvodné Řecké republice uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Řecká republika tím, že nepřijala veškerá opatření nezbytná ke splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 260 odst. 1 SFEU.**

2) **Pokud bude nesplnění povinnosti konstatované v bodě 1 přetrvávat i v okamžiku vyhlášení tohoto rozsudku, ukládá se Řecké republice povinnost zaplatit Evropské komisi penále ve výši 3 276 000 eur za každé pololetí, v němž došlo k prodlení při provádění opatření nezbytných ke splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), a to ode dne vyhlášení tohoto rozsudku až do úplného splnění povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), jehož skutečná částka se vypočítá na konci každého šestiměsíčního období snížením celkové částky za každé z těchto období o procentní podíl představující poměr počtu jednotek populačního ekvivalentu, které byly na**

konci posuzovaného období skutečně uvedeny do souladu s povinnostmi vyplývajícími z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v regionu Thriasio Pedio k počtu jednotek populačního ekvivalentu, které nebyly uvedeny do souladu s povinnostmi vyplývajícími z rozsudku ze dne 24. června 2004, Komise v. Řecko (C-119/02, nezveřejněný, EU:C:2004:385), v tomto regionu ke dni vyhlášení tohoto rozsudku.

3) **Řecké republice se ukládá povinnost zaplatit Evropské komisi paušální částku ve výši 5 milionů eur.**

4) **Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.